

een 'donderpreek' tegen alle eenheidsorganisaties uit en keurde in dat kader de houding van die katholieken af die op redactioneel of bestuurlijk niveau aan *De Vrije Pers* medewerking verleenden. 'De katholieke kerk', betoogde hij,

'heeft er recht op om bij haar propaganda gebruik te maken van de moderne hulpmiddelen van deze tijd als daar zijn: de pers, de radio, de film, het onderwijs, het verenigingswezen. Daarom, steunt de katholieke pers, die geen verwaterde neutraliteit verdraagt! Het is goed dat de pers ons opwekt, goede vaderlanders te zijn. Maar dit is niet voldoende. Zij moet ons ook de weg wijzen om goede katholieken te zijn.'¹

Onder het gehoor van de bisschop bevonden zich talrijke 'vernieuwers', onder wie mr. E. M. J. A. Sassen die in St. Michielsgestel als een van de 'Heren Zeventien' het program van de Nederlandse Volksbeweging had helpen opstellen en nu een van de leden was van de raad van toezicht op *De Vrije Pers*. Hij ging met enige anderen nog in de kathedraal naar de bisschop toe, hetgeen, aldus later Sassen, tot een 'heet gesprek' leidde² – tegen die hitte was de overtuiging van de bisschop (deze nam geen woord terug) beter bestand dan die van Sassen die daags daarna zijn lidmaatschap van de raad van toezicht neerlegde.³

Nog geen drie weken later, op 21 december, stelde mgr. Mutsaerts samen met zijn Bredase ambtgenoot, mgr. P. W. A. Hopmans, een oproep op die korte tijd later in de bisdommen Den Bosch en Breda van alle kansels werd voorgelezen. Aan 'nieuwsoortige verenigingen of eenheidsbonden' mochten katholieken geen steun verlenen, zij dienden zich te schikken naar de richtlijnen van het Episcopaat, 'reeds nu en zonder uitstel' moesten de vroegere katholieke organisaties opnieuw worden opgericht.⁴ Het was een uitspraak die koren op de molen was van de 'oude' katholieke bonden (deze lieten niet na, er herhaaldelijk aan te refereren) en die een zware slag betekende voor allen die eenheidsvakbonden of andere 'vernieuwde' organisatietypes voorstonden (niet zonder wrevel zegde menige katholieke arbeider het lidmaatschap van zijn eenheidsvakbond op). Er stond met die uitspraak vast dat bevrijd Nederland weer een 'verzuild' karakter zou gaan dragen, zij het dat de 'zuilen' misschien wat dichter bij elkaar zouden zijn geplaatst. Er stond óók mee vast dat het katholieke volksdeel weer een eigen staatkundige partij zou krijgen. En de Volksbeweging dan? Daartegen had het Episcopaat geen

¹ A.v., p. 220. ² A.v., p. 221. ³ A.v., p. 235-36. ⁴ A.v., p. 293.